

פרשת נח תשפ"א
העורב והיונה

בראשית פרק ח

(ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הַלֹּחַד וַחֲסוּר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעֲשִׂירֵי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רְאשֵׁי הַהָרִים : (ו) וַיְהִי מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּיבָה אֲשֶׁר עָשָׂה : (ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֹרֵב וַיֵּצֵא יְצוּא וְשׁוֹב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ : (ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֶתֶר לְרֵאוֹת הַקָּלוֹ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה : (ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ וַתָּשֶׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּיבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיִּקְחֶהּ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל הַתֵּיבָה : (י) וַיַּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרַיִם וַיִּסַּף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּיבָה : (יא) וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעַת עֶרֶב וְהָיָה עֹלָה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ : (יב) וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָה שׁוֹב אֵלָיו עוֹד : (יג) וַיְהִי בְּאַחַת וָשֶׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה בְּרֵאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ חֳרֵבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיִּסֶר נֹחַ אֶת מִכְסֵה הַתֵּיבָה וַיֵּרָא וְהָיָה חֳרֵבוּ פְּנֵי הָאָדָמָה : (יד) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה וָעֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ יָבֹשָׁה הָאָרֶץ : ס (טו) וַיִּדְבַר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר : (טז) צֵא מִן הַתֵּיבָה אַתָּה וְאַשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וּנְשֵׁי בְנֵיךָ אִתְּךָ : (יז) כָּל הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּךָ מִכָּל בֶּשָׂר בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ הוּצָא הִיֵּצֵא אִתְּךָ וּשְׂרָצוּ בְּאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל הָאָרֶץ : (יח) וַיֵּצֵא נֹחַ וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ : (יט) כָּל הַחַיָּה כָּל הַרְמֵשׁ וְכָל הָעוֹף כָּל רוֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יֵצְאוּ מִן הַתֵּיבָה : (כ) וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ : (כא) וַיִּרְחַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחָח וַיֹּאמֶר ה' אֵל לְבוֹ לֹא אֶסַף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יַצַּר לִבִּי הָאָדָם רַע מִנְעִרְיוֹ וְלֹא אֶסַף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַיִּי בְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי : (כב) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זָרַע וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקֵיץ וְחָרֶף וַיּוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ :

רש"י
(ה) **בעשירי נראו ראשי ההרים** - זה אב, שהוא עשירי למרחשון שהתחיל הגשם. ואם תאמר הוא אלול ועשירי לכסליו שפסק הגשם, כשם שאתה אומר בחדש השביעי סיון והוא שביעי להפסקה. אי אפשר לומר כן, על כרחך שביעי אי אתה מונה אלא להפסקה, שהרי לא כלו ארבעים יום של ירידת גשמים ומאה וחמשים של תגבורת המים עד אחד בסיון, ואם אתה אומר שביעי לירידה אין זה סיון והעשירי אי אפשר למנות אלא לירידה, שאם אתה אומר להפסקה והוא אלול, אי אתה מוצא בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ, שהרי מקץ ארבעים משנראו ראשי ההרים שלח את העורב, ועשרים ואחד יום הוחל בשליחות היונה, הרי ששים יום משנראו ראשי ההרים עד שחרבו פני האדמה, ואם תאמר באלול נראו, נמצא שחרבו במרחשון, והוא קורא אותו ראשון ואין זה אלא תשרי, שהוא ראשון לבריאת עולם, ולרבי יהושע הוא ניסן : (ו) **מקץ ארבעים יום** - משנראו ראשי ההרים : **את חלון התיבה אשר עשה** - לצהר, ולא זה פתח התיבה העשוי לביאה ויציאה : (ז) **יצוא ושוב** - הולך ומקיף סביבות התיבה ולא הלך בשליחותו שהיה חושדו על בת זוגו, כמו ששינו באגדת חלק (סנהדרין קח ב) : **עד יבשת המים** - פשוטו כמשמעו. אבל מדרש אגדה מוכן היה העורב לשליחות אחרת בעצירת גשמים בימי אליהו, שנאמר (מלכים א' יז ו) והעורבים מביאים לו לחם ובשר : (ח) **וישלח את היונה** - לסוף שבעה ימים שהרי כתיב ויחל עוד שבעה ימים אחרים, מכלל זה אתה למד שאף בראשונה הוחל שבעה ימים : **וישלח** - אין זה לשון שליחות אלא לשון שלוח, שלחה ללכת לדרכה, ובזו יראה אם קלו המים שאם תמצא מנוח לא תשוב אליו : (י) **ויחל** - לשון המתנה, וכן (איוב כט כא) לי שמעו ויחלו, והרבה יש במקרא : (יא) **טרף בפייה** - אומר אני שזכר היה לכן קוראו פעמים לשון זכר ופעמים לשון נקבה, לפי שכל יונה שבמקרא לשון נקבה, כמו (שה"ש ה יב) כיונים על אפיקי מים רוחצות, (יחזקאל ז טז) כיוני הגאיות כולם הומות, וכמו (הושע ז יא) כיונה פותה : **טרף** - חטף, ומדרש אגדה לשון מזון, ודרשו בפייה, לשון מאמר, אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקדוש ברוך הוא ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם : (יב) **וייחל** - הוא לשון ויחל, אלא שזה לשון ויפעל וזה לשון ויתפעל. ויחל וימתין, וייחל ויתמתן : (יג) **בראשון** - לרבי אליעזר הוא תשרי, ולרבי יהושע הוא ניסן : **חרבו** - נעשה כמין טיט, שקרמו פניה של מעלה : (יד) **בשבעה ועשרים** - וירידתן בחדש השני ביי"ז, אלו אחד עשר ימים שהחמה יתירה על הלבנה, שמשפט דור המבול שנה תמימה היה : **יבשה** - נעשה גריד כהלכתה : (טז) **אתה ואשתך וגוי** - איש ואשתו, כאן התיר להם תשמיש המטה : (יז) **הוצא** - הוצא כתיב היצא קרי. היצא, אמור להם שיצאו. הוצא, אם אינם רוצים לצאת הוציאם אתה : **ושרצו בארץ** - ולא בתיבה, מגיד שאף הבהמה והעוף נאסרו בתשמיש : (יט) **למשפחתיהם** - קבלו עליהם על מנת לידבק במיין : (כ) **מכל הבהמה הטהורה** - אמר לא צוה לי הקדוש ברוך הוא להכניס מאלו שבעה שבעה אלא כדי להקריב קרבן מהם : (כא) **מנעריו** - מנעריו כתיב משננער לצאת ממעי אמו ניתן בו יצר הרע : **לא אסף. ולא אסף** - כפל הדבר לשבועה, הוא שכתוב (ישעיהו נד ט) אשר נשבעתי מעבור מי נח, ולא מצינו בה שבועה אלא זו שכפל דבריו והיא שבועה, וכן דרשו חכמים במסכת שבועות (לו א) : (כב) **עוד כל ימי הארץ וגוי לא ישבתו** - שש עתים הללו שני חדשים לכל אחד ואחד, כמו ששינו חצי תשרי ומרחשון וחצי כסליו זרע, חצי כסליו וטבת וחצי שבט קור וכו' : **קור** - קשה מחורף : **חורף** - עת זרע שעורים וקטניות חרריפין להתבשל מהר. הוא חצי שבט ואדר וחצי ניסן : **קציר** - חצי ניסן ואייר וחצי סיון : **קיץ** - חצי סיון תמוז וחצי אב, הוא זמן לקיטת תאנים וזמן שמייבשים אותן בשדות, וישמו קיץ כמו (שמואל ב טז ב) והלחם והקיץ לאכול הנערים : **חום** - הוא סוף ימות החמה חצי אב ואלול וחצי תשרי, שהעולם חם ביותר, כמו ששינו במסכת יומא (כט א) שלהי קייטא קשי מקייטא : **ויום ולילה לא ישבתו** - מכלל ששבתו כל ימות המבורל, שלא שמשו המזלות ולא ניכר בין יום ובין לילה : **לא ישבתו** - לא יפסקו כל אלה מלהתנהג כסדרן :

בראשית פרק א

(א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ :
 (ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וְבַהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ
 אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם : ... (ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת
 הָרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם
 אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ וַיְהִי כֵן : (ח) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרְקִיעַ
 שָׁמַיִם וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי : פ (ט) וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד
 וַתֵּרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי כֵן : (י) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ
 וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב :

רש"י

(ב) **תהו ובהו** - תהו לשון תמה ושמוון שאדם תוהא ומשתומם על
 בהו שבה : **תהו** - אישטורדישוין בלע"ז [מבוכה] : **בהו** - לשון רקות
 וצדו : **על פני תהום** - על פני המים שעל הארץ : **ורוח אלהים**
מרחפת - כסא הכבוד עומד באויר ומרחף על פני המים ברוח פיו
 של הקדוש ברוך הוא ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן
 אקוביטי"ר בלע"ז [לכסות] : ... (ט) **יקוו המים** - [שהיו] שטוחין על
 פני כל הארץ והקוים באוקינוס, הוא הים הגדול שבכל הימים :
 (י) **קרא ימים** - והלא ים אחד הוא, אלא אינו דומה טעם דג העולה
 [מן הים] בעכו לטעם דג העולה [מן הים] באספמיא :

בראשית פרק ז פסוק יח

וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ הַתְּבָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם :

רש"י

ויגברו - מאליהן :

ויקרא פרק ב פסוק יג

וְכָל קָרְבַּן מִנְחַתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחַתְךָ עַל כָּל קָרְבַּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח :

רש"י

מלח ברית - שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים
 בחג : **על כל קרבנד** - על עולת בהמה ועוף ואימורי כל הקדשים כולן :

פי' תוספות הרא"ש לבראשית א, ז

שכאשר נתחלקו המים התחתונים מן העליונים געו בבכיה שיהיו במקום הטומאה... א"ל הקב"ה שתקו ואני אצוה עליכם
 את ניסוך המים ולא נתפייסו כי אינם כי אם פעם אחת בשנה. וכרת להם הקב"ה ברית שימלחו הקרבנות. שנאמר על כל
 קרבנד תקריב מלח ולא תשבית מלח.